

*A*vuksi hautausta järjestävälle

Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry
info@hautaustoimistojenliitto.fi
www.hautaustoimistojenliitto.fi

Hyvä lukija

Teitä on kohdannut suru. Surunkin keskellä Teidän on ryhdyttävä käytännön toimiin läheisenne hautauksen järjestämiseksi. Omaisille, ystäville ja läheisille hautajaiset ovat siirtymäriitti, jonka avulla kuolema muuttuu todeksi. Muistikuva läheisemme hautajaisista seuraa meitä koko loppuelämämme ajan. On tärkeää, että tilaisuus on sellainen, joka kunnioittaa vainajan muistoa ja vakaumusta. Avuksi hautausta järjestävälle -oppaan tarkoitus on antaa tukea ja käytännön neuvoja hautausjärjestelyjen hoitamiseksi. Oppaan alussa oleva Ensiohje vainajan omaisille antaa aivan välttämättömimmät perustiedot. Edempänä asioita käsitellään yksityiskohtaisemmin. Lisäksi oppaassa on tietoa suomalaisesta hautauskulttuurista, esimerkiksi siunaus- ja muistotilaisuuden kulusta, hautajaisiin pukeutumisesta, kuolinilmoituksista ja suruliputuksesta. Oppaassa on myös luettelo kirjoista, joista saa tietoa, tukea ja lohtua. Kaikes-ta hautajaisiin liittyvästä saatte lisätietoja Suomen Hautaustoimistojen Liittoon kuuluvista hautaustoimistoista.

Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry

Sisällysluettelo

Ensiohje vainajan omaisille	5
Avuksi hautausta järjestävälle	7
Omaisten oikeus huolehtia hautausjärjestelyistä	7
Ennakkosopimus tai hautaustestamentti	8
Hautapaikka	8
Kuolinilmoitus ja kutsu hautajaisiin	9
Hautaan siunaaminen.....	9
Siunaustilaisuuden ohjelma.....	10
Kukkatervehdykset ja osanoton ilmaukset.....	10
Arkkuhautaus	10
Tuhkahautaus	11
Muistotilaisuus	11
Pukeutuminen hautajaisiin	12
Suruliputus	13
Sanomakellot.....	13
Muihin kirkko- ja uskontokuntiin sekä väestörekisteriin kuuluvat	13
Siviilihautajaiset	14
Hautausavustukset.....	14
Muut korvaukset	15
Perunkirjoitus	16
Muistomerkki	16
Surutyö	16
Kirjallisuutta	17
Kantajat	20
Hautajaisvieraana	21
Istumajärjestys	22
Kukkalaitteet.....	23

Ensiohje vainajan omaisille

Hautajaisten käytännön järjestelyissä teidän on helpointa kääntyä joko valitsemanne hautaus toimiston tai vainajan kotiseurakunnan puoleen. Viranomaisilla, esimerkiksi sairaalahenkilökunnalla tai poliisilla, ei ole oikeutta suositella teille tiettyä hautaus toimistoa.

Hautausjärjestelyjä voitte hoitaa jo ennen kuin hautauslupa on kirjoitettu.

Hautauslupa

Jos vainaja on viimeisen sairautensa aikana ollut lääkärin hoidossa, hoitanut lääkäri voi kirjoittaa hautausluvan. Sairaaloissa pyydetään kuitenkin usein omaisilta lupa lääketieteellisen ruumiinavauksen tekemiseen. Näin tehdään, jotta saada voidaan selville annetun hoidon vaikutus ja siten parantaa ja kehittää eri sairauksien hoitomuotoja. Myös omaiset voivat pyytää lääketieteellisen ruumiinavauksen suorittamista. Lääketieteellisen ruumiinavauksen tekemiseen tarvitaan aina omaisten lupa.

Jos vainaja ei viimeisten kuuden kuukauden aikana ole ollut lääkärin hoidossa ja aina, kun kuoleman on aiheuttanut

- rikos
- tapaturma
- itsemurha
- myrkytys
- ammattitauti tai
- hoitotoimenpide tai
- kun on aihetta epäillä kuoleman johtuneen sellaisesta syystä tai
- kun kuolema muuten on tapahtunut yllättävästi,

kuolemasta tulee ilmoittaa kuolinpaikkakunnan poliisiviranomaiselle, joka määrää toimitettavaksi oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvityksen. Tämä vaatii usein oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen suorittamista, jolloin hautausluvan kirjoittaa ruumiinavauksen suorittanut lääkäri.

Oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus suoritetaan valtion kustannuksella. Valtio vastaa myös kuljetuskustannuksista kuolinpaikalta ruumiinavauspaikalle ja tarvittaessa takaisin kuolinpaikkakunnalle.

Vainajaa hoitanut lääkäri tai oikeuslääketieteellisen ruumiinavauksen suorittanut lääkäri kirjoittaa luvan hautaamiseen. Lupa toimitetaan omaiselle tai hautaustoimistolle sairaalan käytännöstä riippuen. Tarvittaessa hautaustoimisto voi huolehtia hautausluvasta.

Kuolemansyyn selvittämiseksi mahdollisesti tehtävät tutkimukset

Lääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen

Lääketieteelliseen ruumiinavaukseen pyydetään lähiomaisen suostumus. Jos te haluatte, että vainajalle tehdään lääketieteellinen ruumiinavaus, teidän on hyvä välittömästi ottaa yhteyttä omaistanne hoitaneeseen lääkäriin. Sairaala tai terveyskeskus vastaa kaikista lääketieteellisen ruumiinavauksen aiheuttamista kustannuksista, myös mahdollisesta kuljetuksesta ruumiinavauspaikalle.

Oikeuslääketieteellinen kuolemansyyn selvittäminen

Vainajalle tehdään oikeuslääketieteellinen tutkimus kuolemansyyn selvittämiseksi silloin kun kuoleman ei tiedetä johtuneen sairaudesta tai kuoleman syynä on ollut esim. tapaturma, hoitotoimenpide tai kuolema on muuten tapahtunut yllättävästi. Kaikista oikeuslääketieteellisten tutkimusten kustannuksista ja vainajan kuljettamisesta tutkimuspaikalle vastaa valtio. Hautausjärjestelyt voitte aloittaa jo ennen kuolemansyyn selvittämiseksi tehtäviä tutkimuksia.

Kuolintodistus

Kuolintodistuksesta selviää vainajan kuolinsyy ja se kirjoitetaan vasta kaikkien kuolemansyyn selvittämisen edellyttämien tutkimusten (esim. laboratoriotutkimukset) valmistuttua. Tähän voi toisinaan kulua jopa kuukausia. Kuolintodistusta ei tarvita viranomaisen kanssa asioitaessa.

Tieto kuolemasta

Kuolintieto lähetetään virkateitse maistraattiin kirjattavaksi väestötietojärjestelmään, josta tieto välittyy esim. seurakuntaan, Kelan toimistoon, useimpiin pankkeihin jne.

Virasto- ja pankkiasioita voitte hoitaa rekisteriviranomaiselta (väestörekisteri, seurakunta) saatavalla virkatodistuksella.

Avuksi hautausta järjestävälle

Helpoin tapa aloittaa hautajaisten järjestäminen on ottaa yhteys valitsemaanne hautaustoimistoon, joka luotettavasti ja asiantuntevasti ryhtyy hoitamaan haluamianne hautaukseen liittyviä asioita.

Hautaustoimistossa valitsette arkun ja tarvittaessa uurnan. Hautaustoimisto huolehtii vainajan pukemisesta, arkkunlaitosta ja tarpeellisista kuljetuksista. Toimisto ottaa myös, omaisten niin toivossa, yhteyden seurakuntaan ja varaa siunaustilaisuutta varten kappelin tai kirkon, sopii siunausajan, varaa hautapaikan sekä sopii muut hautaamiseen ja hautajaisiin liittyvät yksityiskohdat. Myös muistotilaisuuden järjestelyn voi antaa hautaustoimiston tehtäväksi.

Omaisten oikeus huolehtia hautausjärjestelyistä

Hautaustoimilaissa säädetään oikeudesta huolehtia hautausjärjestelyistä. Jollei vainaja ole eläessään nimenomaisesti toivonut tietyn henkilön huolehtivan hautaamiseen, tuhkaamiseen ja tuhkan käsittelyyn liittyvistä järjestelyistä, voivat järjestelyistä huolehtia vainajan eloonjäänyt puoliso tai kuolinhetkellä vainajan kanssa avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa jatkuvasti elänyt henkilö sekä lähimmät perilliset, (esimerkiksi lapset tai sisarukset). (Hautaustoimilaki 457/2003, 23 §)

Ennakkosopimus tai hautaustestamentti

Vainaja on voinut eläessään tehdä sopimuksen hautajaistensa järjestämisestä tai laatia hautaustestamentin. Hautajaiskustannuksiin tarvittavat varat on voitu tallettaa erilliselle tähän tarkoitukseen varatulle pankkitilille.

Vainajan papereiden joukossa voi olla maininta siitä hautaustoimistosta, jonka kanssa edellä mainittu järjestelyt on tehty. Yhteydenotto kyseiseen hautaustoimistoon riittää vainajan toivomien järjestelyiden toteuttamiseksi.

Vainajan ruumiin hautaamisessa ja tuhkaamisessa sekä tuhkan käsittelyssä tulee kunnioittaa vainajan katsomuksia ja toivomuksia. (Hautaustoimilaki 457/2003, 2 §)

Hautapaikka

Tavallisinta on että vainaja haudataan kotipaikkakunnan hautausmaalle. Vaihtoehtona voi olla syntymäpaikkakunnan hautausmaa. Käytännön syyt voivat vaikuttaa haudan valintaan. Voi olla, että sukuhaudassa ei ole enää tilaa arkulle vaan ainoastaan uurnalle tai uurnahautausmaa sijaitsee lähempänä haudalla käyviä omaisia.

Mikäli vanhaa hautaa ei ole käytettävissä, uuden haudan varaamisen yhteydessä varataan usein samaan paikkaan tilaa myös leskelle ja mahdollisesti muille perheenjäsenille. Toisinaan on myös mahdollista valita haudan tarkempi sijainti hautausmaalla.

Hautojen hinnat vaihtelevat paikkakunnittain. Se, kuuluuko vainaja seurakuntaan, ei vaikuta kotipaikkakunnalla olevan hautapaikan hintaan. Hautaustoimistosta ja seurakunnalta saat tietoja erityyppisten hautojen hinnoista.

Uuden hautapaikan hankkimisesta tai perheen hallinnassa jo olevan haudan käyttämisestä voidaan sopia hautaustoimistossa, joka välittää asian edelleen seurakuntaan.

Kuolinilmoitus ja kutsu hautajaisiin

Jos omaiset haluavat järjestää kaikille vainajan tunteneille avoimet hautajaiset, ennen hautajaisia julkaistavassa kuolinilmoituksessa esitetään kutsu siunaus- ja muistotilaisuuteen. Kuolinilmoituksessa voi myös esittää julkisen kutsun vain siunaustilaisuuteen, ja järjestää muistotilaisuus lähiomaisten kesken.

Jos taas vainaja halutaan saattaa hautaan vain lähimpien läsnä ollessa, on yksinkertaisinta julkaista kuolinilmoitus vasta hautauksen jälkeen. Tällöin voidaan samalla kiittää niitä, jotka ovat kunnioittaneet vainajan muistoa ja osanotollaan lohduttaneet omaisia. Muutoin kiitokset voidaan esittää erillisessä lehti-ilmoituksessa tai lähettää henkilökohtaiset kiitokset vainajaa muistaneille.

Jos kuolinilmoituksessa mainitaan vainajan syntymä- ja kuolinpaikka, merkitään kuolinpaikaksi vain paikkakunta, ei esimerkiksi sairaalaa.

Kuolinilmoituksen merkitys on kahdenlainen. Ennen hautajaisia julkaistava kuolinilmoitus on lähiomaisten allekirjoittama kutsu saatamaan vainaja haudan lepoon. Hautajaisten jälkeen julkaistava ilmoitus välittää tiedon henkilön kuolemasta ja on samalla muistokirjoitus vainajasta.

Hautaan siunaaminen

Hautaan siunaaminen toimitetaan esimerkiksi kappelissa, kirkossa tai hautausmaalla omaisten toivomuksen mukaan. Käytäntö vaihtelee eri seurakunnissa. Siunaamisen toimittaa tavallisesti vainajan oman seurakunnan pappi. Jos seurakunnassa on useita pappeja, omaiset voivat yleensä esittää toivomuksensa siunaamisen toimittajasta. Oman seurakunnan papille ja kanttorille ei tarvitse maksaa korvausta hautaustoimituksesta.

Halutessaan omaiset voivat pyytää jonkun ulkopuolisenkin papin, ja mikäli siitä aiheutuu kustannuksia omaiset vastaavat niistä.

Hautaustoimisto voi hoitaa alustavan yhteydenoton siunaamisen toimittavaan pappiin ja kanttoriin. On kuitenkin erittäin tärkeää, että omaiset ja pappi ovat keskenään yhteydessä ennen siunauspäivää.

Siunaustilaisuuden ohjelma

Siunaustilaisuuden ohjelmasta sovitaan etukäteen siunaamisen toimittavan papin ja tilaisuudessa soittavan kanttorin kanssa. Myös siunaustilaisuuden ohjelman järjestämisen voi jättää hautaustoimiston huoleksi.

Kukkatervehdykset ja osanoton ilmaukset

Jos kukkatervehdykset halutaan laskea siunaustilaisuuden yhteydessä kappelissa tai kirkossa, siitä on sovittava etukäteen tarpeellisen ajan varaamiseksi. Kukkatervehdykset voidaan laskea arkun ympärille myös jo tilaisuuden alussa. Asiasta on sovittava siunaamisen toimittavan papin kanssa.

Kappelissa tai kirkossa kukkatervehdysten laskijat riisuvat päällysvaatteensa tervehdyksen ajaksi, mutta voivat jättää mustat käsineet käteen ja naiset hatun päähän.

Adressitervehdykset luetaan muistotilaisuudessa.

Arkkuhautaus

Jos kukat on laskettu kappelissa tai kirkossa, ne otetaan pois arkun ympäriltä ennen hautaansaattoa. Erityisesti, jos kukkatervehdyksiä on paljon, on hyvä sopia etukäteen esimerkiksi jonkin harrastuspiirin jäsenten (partiolaiset, kuoro tms.) kanssa, että he hoitavat kukkien kantamisen haudalle. Tässä vaiheessa ei enää ole tarpeellista, että jokainen kantaisi omat kukkinsa.

Siunaustilaisuuden loppusoiton alkaessa kantajat – tavallisesti neljä tai kuusi omaista tai muuten läheistä henkilöä – asettuvat päällysvaatteissa arkun ympärille. He viettävät pienen hiljaisen hetken

arkkuun päin kääntyneenä, jonka jälkeen voivat pistää hatun päähänsä. He asettavat kantoliinan viistoon selän takaa ja ulomman olkapäähän yli, ellei arkussa ole kantokahvoja. Arkku kannetaan ulos kappelista tai kirkosta jalkopää edellä. Useimmiten lähimmät omaiset asettuvat kantajina vainajan pääpuolelle lähelle sydäntä.

Arkku saatetaan joko suoraan haudalle tai hautausautoon, mikäli hautausmaa ei ole aivan kappelin tai kirkon yhteydessä. Saattoväki kukkineen seuraa perässä. Pappi tai hautausmaan henkilökuntaan kuuluva on yleensä opastamassa, kun arkku kannetaan ja lasketaan hautaan. Lähiomaiset voivat heittää hautaan hiekkaa tai kukkia. Tämän jälkeen haudan päälle asetetaan teline, jolle kukat lasketaan.

Tuhkahautaus

Jos vainaja tuhkataan, arkku kukkineen voidaan jättää kirkkoon tai kappeliin tai myös kantaa hautausautoon. Tämän jälkeen omaiset siirtyvät muistotilaisuuteen. Lain mukaan vainajan tuhka on haudattava vuoden kuluessa pysyvästi.

Myös uurnanlaskun yhteydessä – samoin kuin hautauksen tapahtuessa eri paikkakunnalla kuin siunaaminen – voidaan järjestää pieni-muotoinen hartaushetki (ks. virsikirja: ”Maahan kätkeminen”).

Muistotilaisuus

Haudauksen jälkeen järjestetään usein muistotilaisuus. Se pidetään usein joko vainajan tai omaisten kodissa, seurakuntatalossa tai vastaavissa tiloissa. Hautaustoimisto hoitaa pyydettyä muistotilaisuuden käytännön järjestelyt tarjoiluineen sopimuksen mukaan.

Jotta muistotilaisuudesta muodostuu lämminhenkinen ja rakentava, sen ohjelmaksi on hyvä suunniteltava muutakin kuin vieraiden kestitys. Voidaan laulaa vainajalle läheisiä tai perhepiirin yhteisiä virsiä ja hengellisiä lauluja. Tilaisuudessa voi myös olla muuta sopivaa musiikkiohjelmaa. Siitä on sovittava musiikista vastaavan henkilön tai papin kanssa etukäteen. Omaisten, ystävien ja työtöve-

reiden muistot vainajasta ja hänen kanssaan eletyistä vuosista tai hetkistä antavat myös sisältöä tilaisuuteen.

Muistotilaisuudessa luetaan yleensä vainajan muistoksi lähetetyt adressit. Jos adresseja on paljon, ei ole syytä lukea jokaista adressia sanasta sanaan. Parempi on esimerkiksi aloittaa: NN:n muistoa ovat adressein (ja sähköin) kunnioittaneet seuraavat yksityiset ja yhteisöt”, jonka jälkeen kustakin adressista luetaan vain nimet ja joistakin adresseista erityisen hyvin vainajan muistolle sopivat muistosäkeet.

Pukeutuminen hautajaisiin

Suomessa surun värinä pidetään mustaa. Tummiin vaatteisiin puकेutumalla osoitetaan kunnioitusta vainajaa, omaisia sekä koko hautajaistilaisuutta kohtaan.

Miehet pukeutuvat mustaan tai tummaan pukuun ja valkoiseen paitaan. Musta solmio, valkoinen taskuliina sekä mustat kengät ja sukat kuuluvat asiaan. Perinteinen tapa ilmaista suruaan vainajan lähiomaisena on miesten käyttämä surunappi, joka kiinnitetään takin vasempaan käänteeseen napinläven alapuolelle.

Naisten asuksi sopii musta tai tumma jakkupuku tai leninki. Asusteina käytetään mustia kenkiä ja mahdollisesti hansikkaita. Naiset voivat vainajan lähiomaisina kiinnittää kokomustaan hattuun suruharson. Siunaustilaisuuden ajan harso on alhaalla. Muistotilaisuudessa harso on ylhäällä. Mikäli vainajan kaikkein läheisimmällä omaisella on hattu päässä muistotilaisuudessa, voivat muut nais-hautajaisvieraat toimia samoin.

Edellä olevat ohjeet eivät ole ehdottomia. Tärkeintä on kutsun saatuaan osallistua hautajaisiin ja kunnioittaa vainajan muistoa puकेutumalla mahdollisimman siististi ja asiallisesti. On kohteliasta, että myös lasten ja nuorten asut ovat hillittyjä.

Suruliputus

Kuolinpäivänä, tai seuraavana päivänä, mikäli kuolema on sattunut iltapäivällä, Suomen lippu laitetaan surun merkiksi puolitan-koon siinä talossa, jossa kuolema on tapahtunut. Suruliputtaa voi myös heti suruviestin saavuttua vainajan kodissa, syntymäkodissa ja työpaikalla.

Hautajaispäivänä lippu on puolisalossa ainakin siunaustilaisuuden päättymiseen asti. Tämän jälkeen liputusta voidaan jatkaa puoli-tai kokosalossa liputusajan päättymiseen saakka tai lippu voidaan kokonaan laskea.

Virallisina liputuspäivinäkin suruliputus suoritetaan edellä mainitulla tavalla kuitenkin niin, että siunaustilaisuuden päätyttyä on lippu nostettava kokosalkoon. Suruliputuksessa lippu nostetaan ensin aivan ylös, minkä jälkeen se lasketaan 1/3 salon mittaa alas. Lipun alareuna jää tällöin salon puoliväliin. Myös pois otettaessa lippu nostetaan ensin ylös ja vasta sitten alas. Tämä arvokkaasti tehtävä ele on ikään kuin viimeinen tervehdys vainajalle.

Sanomakellot

Joissakin seurakunnissa on tapana ilmoittaa henkilön kuolemasta kirkonkelloja soittamalla. Eri paikkakunnilla noudatetaan erilaisia perinnäistapoja. Lisätietoja käytännön toimista saa hautaustoimistosta tai seurakunnasta.

Muihin kirkko- ja uskontokuntiin sekä väestörekisteriin kuuluvat

Muihin kirkko- ja uskontokuntiin kuuluvilla on omat hautaustapan-sa. Lähemmät ohjeet saa niitä edustavilta henkilöiltä tai hautaus-toimistosta.

Väestörekisteriinkin kuuluneelle henkilölle voidaan omaisten toivo-muksesta toimittaa kirkollinen hautaansiunaaminen, mikäli tehtä-

vään pyydetty pappi voi olla vakuuttunut siitä, että tällä toimenpiteellä ei loukata vainajan omaa vakaumusta. (Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055 v. 1993)

Siviilihautajaiset

Siviilihautajaisia järjestettäessä lähtökohtana ovat vainajan oma vakaumus ja hänen aiemmin hautausjärjestelyistä mahdollisesti esittämänsä toivomukset. Vainaja on voinut esimerkiksi hautaus-testamentissaan määrätä hautajaistensa järjestelyistä.

Siviilihautajaisissa ei ole tiettyä kaavaa, vaan ne voidaan monin eri tavoin rakentaa heijastamaan vainajan persoonallisuutta. Usein hautajaiset järjestetään kaksiosaisina: ensin saattohetki arkun äärellä ja heti sen jälkeen muistotilaisuus tarjoiluineen. Uurnanlaskuun viikon tai parin kuluttua osallistuvat ehkä vain lähiomaiset. Siviilihautajaiset voidaan järjestää joko hiljaisesti ilman puheita tai juhlamenoin. Usein siviilihautajaisissa pidetään lyhyt, persoonallinen puhe vainajan muistoksi. Puheen voi pitää vainajan omainen, sukulainen tai joku muu henkilö.

Apua hautauksen ja ohjelman suunnitteluun voi pyytää hautaus-toimistosta.

Hautausavustukset

Kunnan hautausavustus

Kunnat myöntävät hautausavustusta varattomille kuolinpesille toimeentulotukena. Avustukset ovat kuntakohtaisia ja ne kattavat vain välttämättömimmät kustannukset.

Vakuutuskorvaukset

Vainajan mahdolliset henki-, tapaturma- ja sairausvakuutukset kannattaa tarkastaa vakuutusyhtiöistä. Kuolemasta on ilmoitettava vakuutusyhtiölle ja tehtävä hakemukset vakuutuskorvausten saamiseksi.

Kuolemantapauksessa vakuutuskorvauksia voi saada mm. seuraavista vakuutuksista:

- työnantajan lakisääteinen tapaturmavakuutus
- työntekijän ryhmähenkivakuutus
- liikennevakuutus
- vainajan henkivakuutus
- vainajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus

Korvauksia voi hakea Potilasvakuutusyhdistyksen tai Lääkevahinkovakuutuspoolin kautta mikäli kuolema on aiheutunut potilas- tai lääkevahingosta.

Suoranaiset hautajaiskulut ja muut hautaamiseen liittyvät kulut voidaan korvata kohtuulliseen määrään saakka. Perunkirjoituskuuluja ei korvata.

Lisätietoja potilasvahingoista ja lääkevahingoista on seuraavilla Internet-sivuilla:

www.potilasvakuutuskeskus.fi

www.laakevahinkovakuutuspooli.fi

Muut korvaukset

Rintamamiehet, sotaveteraanit ja sotainvalidit voivat seurakunnasta riippuen saada kokonaan tai osittain maksuttoman hautapaikan. Asiasta kannattaa kysyä vainajan kotiseurakunnasta tai hautaustoimistosta.

Sotainvalideille valtiokonttori maksaa hautausapua, jos kuolleen invalidin työkyvyttömyysaste oli vähintään 20 prosenttia. Jos invalidin kuolema johtui korvattavasta vammasta tai sairaudesta, maksetaan hautausapua myös alle 20 prosentin invalidin kuoleman jälkeen.

Valtiokonttori maksaa hautausapua varusmiehenä vammautuneille. Hautausavun määrä vahvistetaan vuosittain.

Lisätietoja valtiokonttorin maksamasta hautausavusta saa Internet-sivuilta www.valtiokonttori.fi.

Sotainvalidien Veljesliiton paikallisosastoilla saattaa olla erilaisia hautausavustuksia.

Perunkirjoitus

Jokaisen Suomessa kuolleen tai asuneen henkilön jälkeen on toimitettava perunkirjoitus, joka pelkistetyksi ilmaistuna on kuolinpesän veroilmoitus. Perunkirjoitus on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa kuolinpäivästä.

Kaikki hautajaisista aiheutuneet kustannukset (arkku, hautauskulut, kuolinilmoitukset, muistotilaisuuskulut, hautakivi ym.) saa vähentää kuolinpesän varoista tositteiden mukaisesti.

Hautaustoimistosta saa asiantuntevia ohjeita perunkirjoitusta koskevissa asioissa.

Muistomerkki

Hautapaikalle hankitaan yleensä kivi, risti tai muu muistomerkki, josta ilmenevät vainajan nimi, syntymä- ja kuolinaika sekä mahdollisesti muut henkilötiedot. Kun muistomerkin hankinta tulee ajan-kohtaiseksi, hautaustoimisto palvelee myös tässä asiassa.

Surutyö

Surun keskellä ihminen tuntee itsensä usein yksinäiseksi. Jos sukulaisien ja ystävien joukosta ei löydy tarpeellista tukea, seurakunnat järjestävät sururyhmiä läheisensä menettäneille ja seurakunnan työntekijät antavat myös apuaan surutyöhön.

Myös valtakunnallisesta kriisipuhelimesta saa keskusteluapua. Puhelinnumero on 01019 5202.

Kirjallisuutta

Kuolemasta ja surusta on kirjoitettu paljon. Ohessa on lueteltu muutamia kirjoja, joista toivomme löytyvän tietoja, neuvoja ja lohtua vaikeaan elämäntilanteeseen.

Achté Kalle & al. (toim.)	Suomalainen kuolema. Yliopistopaino 1987
Aaltonen Pirjo & al.	Hautustoimen käsikirja, Editra 2005
Cullberg Johan	Psyykinen trauma, A-klinikkasäätiö 1973
Ewalds Erik	Sielunhoito ja terapia, Karas-sana 1990
Forsström Sari,	Surunauhalla sidotut. Läheisen itsemurha ja vertaistuki. 2007
Gootman Marilyn E.	Franski Rauni, Tamminen Sirkka (toim.) Kun ystävä kuolee. Kirja nuorille surusta ja selviytymisestä, SPR 1998
Holm Tuija	Minun suruni, Psykologien kustannus 2008 – surutyökirja lapsille ja varhaisnuorille – aikuisen opas
Katafiasz Karen	Surutyö, Buster Förlaget 2000
Kilpeläinen Irja	Aika luopua – aika löytää, Kirjapaja 1978
Kübler-Ross Elisabeth	Samalle portille, WSOY 1978
Laakso Hilikka	Sinun kanssasi surussa, Kirjapaja 1989
Laakso Seppo	Raportti kuolemasta, Otava 1984
Leppä Asta	Äidin suru alle 7-vuotiaan lapsen kuoleman jälkeen
Lindqvist Martti	Kitara soi niin hiljaa.
Minkkinen Leena et al.	Miehet puhuvat surustaan. 2007.
Rantalaiho Anneli	Sinä et häivinyt, Otava 2008
Ranssi-Matikainen Hanna	Surun tie, WSOY 1999
Pojjula Soili – Halkola Ulla	Lapseni on kuollut, Sylva 2005 – jäi jälkeen kaipuu, jäi sanaton suru (toim.)
Ruushalme, Outi	Sinua en unohda: lapsensa menettäneet kertovat, Karas-sana 1999
– Saaristo Liisa	Jospa ukki nukkuukin? Suomen Hautaus- toimistojen Liitto ry 2002 – Juvonen Riikka
	Suru: sydämen matka, Kirjapaja 2004
	Elämä satuttaa: kriisit ja niistä selviytymi- nen, Tammi 2007

Rinne Raili
Seppälä Olli

Sorri Hannu
Vilkkä Leena
Wisløff Fredrik

Yliruusi Katarina
Ylikarjula Simo

Elämän kriisitilanteet
Surun ja toivon kuvat, Kirjapaja 2005 –
hautamuistomerkkien sanoma
Puhelu auttaa, Kirjapaja 1984
Suruvuosi, Biofilos 2008
Sinulle, joka olet menettänyt läheisesi,
Kirjapaja 2002
Yhtäkkiä yksin: leskeksi jääneet kertovat,
Kirjapaja 1995
Aika on jäähyväisten, Katharos Oy 1999
Kuolema on, Kirjapaja 2008

Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry

Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry on noin 300 hautaustoimiston muodostama toimialajärjestö. Liitto on perustamisestaan, vuodesta 1942 lähtien vaalinut ja kehittänyt suomalaista hautauskulttuuria. Liittoon kuuluvat hautaustoimistoyritykset ovat sitoutuneet noudattamaan hyviä kauppatapoja ja hautausalan eurooppalaisia eettisiä sääntöjä. Jäsenyritykset kehittävät ammattitaitoaan kouluksilla ja aktiivisella yhteistyöllä.

Hautaustoimistojen eettiset ohjeet

Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry kuuluu EFFS:ään (European Federation of Funeral Services), joka on hautausalan eurooppalainen keskusjärjestö. Kansalliset EFFS:n jäseninä olevat järjestöt ovat päättäneet yksimielisesti edellyttää jäsentensä noudattavan seuraavia ammatteisääntöjä:

Hautaustoimistotyö ammattialana vaatii huomattavaa ammattitaitoa ja tehtävien hoitamista omantunnonasioina. Tämä perustuu lojaaliin suhteeseen kyseessä oleviin omaisiin (kuolinpesiin). Sen vuoksi tulee jokaisen yrittäjän muistaa ehdoton vaitiolovelvollisuus kohdella surevia perheitä olosuhteiden vaatimalla kunnioituksella muistaa aina, ettei hautaustoimiston omistajan eikä hänen palveluksessaan olevien henkilöiden käytös saa antaa epäedullista kuvaa heistä itsestään eikä ammattikunnasta.

Edellä olevan johdosta Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry suosittelee jäsenliikkeilleen

- Kunnioituksen osoittamista palveluksia tarvitsevien uskonnoille ja tavoille
 - Kaikkien kuolintapaukseen ja hautaukseen liittyvien tehtävien yksityiskohtien huolellista hoitamista
 - Rehellisyyttä ja pidättyvyyttä kaikissa tilanteissa, myös ilmoittelussa
 - Ammattiin kohdistuvan luottamuksen kunnioittamista
 - Ammattialaa koskevien kansallisten ja kansainvälisten lakien, säädösten ja määräysten ja sopimusten noudattamista
 - Lojaalia yhteistyötä kansallisten ja ulkomaisten virkaveljiensä kanssa, ennen kaikkea Euroopassa tapahtuvassa työssä ja avunannossa
 - Kaikkien niiden hankkeiden tukemista, jotka tulevat vastaavien järjestöjen taholta ammattialamme työskentelytapojen helpottamiseksi ja yksinkertaistamiseksi
-

Kantajat

Arkku on kappelissa ja kirkossa vainajan pää alttariin päin. Arkkua kannetaan jalkopää edellä.

Kantajien järjestys ja kantajat on hyvä sopia etukäteen. Vahvemmat kantajat on suositeltavaa sijoittaa pääpuolelle. Kantajiksi pyydetään yleensä vainajan miespuolisia omaisia tai ystäviä mutta myös naiset voivat toimia kantajina. Mikäli saattajista ei löydy kantajia voi heidät tilata hautausseuran kautta.

Talvella päällysvaatteet pitäisi olla hyvin saatavilla, mikäli niitä käytetään sekä käsiineet.

Käsiineet voivat olla tummat tai harmaat eivät kuitenkaan valkoiset. Kantajat voivat käyttää valkoista kaulaliinaa.

Vahtimestari tai pappi voi kutsua kantajat, jotka asettuvat arkun ympärille. Usein kantajat siirtyvät sovitusti loppusoiton jälkeen omatoimisesti. Urkuri voi sovittaessa soittaa saattomusiikkia. Kantajat viettävät hiljaisen hetken asennossa arkkuun päin kääntyneinä ja laittavat hatun päähänsä.

Kantamaan lähdetessä

Kantoliina laitetaan selän takaa (ei niskan) ulommalle olkapäälle. Koukistetaan jalkoja vähän ja vedetään kantoliina kireälle. Kantoliinasta pidetään tukevalla otteella kiinni alhaalta. Arkkua kannetaan mahdollisimman suorana ja korkealla, huomioiden kantajien tasapaino. Tämä helpottaa arkun siirtämistä kärryille tai hautausautoon.

Arkkuhaudan laskettaessa

Olkapäällä oleva liina lasketaan taaksepäin ja käsi viedään eteen toisen käden luo siten, että kädet ovat peräkkäin kantoliinalla. Liinasta pidetään kiinni siten, että käsi ei jää arkun kannan alareunan alle. Kantoliinaa ei saa pyörittää käden ympärille, sen on kuljettava vapaasti käsien läpi.

Liinaa löysätään selän takaa hiljalleen arkkua hautaan laskettaessa. Kun arkku on laskettu hautaan toisen puolen kantajat irrottavat otteensa liinoista ja vastapuolella olevat kantajat nostavat ne ylös. Tästä on sovittava etukäteen etteivät liinat putoa hautaan. Kantajat hiljentyvät hetkeksi haudalla ja kääntyvät omaisiin päin sekä kumartavat.

Tämän jälkeen haudan päälle lasketaan yleensä kansi, jolle saattoväki laskee kukkalaitteet.

Hauta voidaan myös joillakin paikkakunnilla luoda umpeen.

Hautajaisvieraana

Hautajaisiin ei sinänsä ole yleispäteviä käytösohjeita. Jokainen tilaisuus on suunniteltu omaisten sekä vainajan toiveita ja perinteitä kunnioittaen. Tilaisuuden myöskin muuttuvat joskus tapahtuman aikana. Ei tarvitse liian paljon miettiä, osaako käyttäytyä oikein. Tilaisuus on usein kaikille yhtä uusi ja kysymyksiä herättävä. Omaisille tärkeää on tilaisuuden sisältö sekä se, että saattajat ovat tulleet paikalle ja ottavat osaa.

Osanotot, surunvalittelujen ilmaisut sekä tervehtiminen olisi hyvä jättää muistotilaisuuteen. Näin annetaan omaisille mahdollisuus rauhoittua siunaustilaisuuteen. Myöskin puheet pidetään muistotilaisuudessa.

Istumajärjestys

Kappelissa ja kirkossa vainajan sukulaiset istuvat oikealla puolella. Muut ystävät, tuttavat, työtoverit ja puolison omaiset istuvat vasemmalla puolella. Lähiomaisille varataan tila etupenkkeihin. Ei tarvitse huolestua jos on istunut väärällä puolella. Joskus on parempi, että penkit täyttyvät edestäpäin tasaisesti.

Kukkalaitteet

Kukkalaitteet voidaan laskea joko kappelissa, kirkossa tai haudalla. Omaiset ovat sopineet käytännöstä etukäteen siunauksen toimittajan kanssa. Mikäli tilaisuuteen on tehty painettu käsiohjelma, käytännöstä useimmiten ilmoitetaan siinä. Lähimmät omaiset laskevat ensin kukkansa, sen jälkeen sukulaiset ja tämän jälkeen työtoverit sekä ystävät ja muut tahot. Jos saattajat eivät ole varmoja omasta vuorostaan, on joustavuus tässä hyväksi ettei tule turhaa odottelua.

Kukkien lasku

Laskijat pitävät arkun vieressä muutaman sekunnin hiljaisen hetken. Tämän jälkeen luetaan tai lausutaan saattosanat/teksti. Kukka tai kukkalaite lasketaan arkun viereen sille varatulle telineelle tai lattialle. Laskijat tervehtivät nyökäten äänettömästi omaisia ja poistuvat paikalleen.

Vasemmalla puolella istuvat laskevat kukat vasemmalle puolelle arkkua ja oikealla istuvat oikealle. Tässä myös on hyvä huomioida tasapuolisuus, että kukkia tulisi tasaisesti arkun kummallekin puolelle. Arkun päälle ei lasketa kukkia. Nykyisin erityisesti tuhkahautauksissa on tullut tavaksi laskea yksi kukka, joka asetetaan vaikkapa arkun sivussa olevaan laskokseen, tässä omaiset näyttävät mallia kuinka toimitaan. Jos kukat on arkkuhautauksessa laskettu sisällä, ei haudalla enää lueta tekstejä vaan kukat ainoastaan asetetaan hautakummulle.

Kirkosta tai kappelista poistuminen

Loppusoitto kuunnellaan paikallaan istuen. Kantajat siirtyvät loppusoiton päättyessä arkulle. Kantajat lähtevät kantamaan arkkua ulos ja lähimmät omaiset siirtyvät heti tähän perään. Tämän jälkeen vainajan sukulaiset vasemmalta ja sen jälkeen oikealla istuneet.

Suomen Hautaustoimistojen Liitto ry

040 840 9002

info@hautaustoimistojenliitto.fi

www.hautaustoimistojenliitto.fi